

גיליון מס' 256 פרשת וישלח
תשע"ח שנה חמישית

לעילוי נשמת
ר' שמריהו ב"ר חיים ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשע"ו
תנצב"ה
נודב ע"י בנו ידידנו
הרב דוד משה מץ ה"ו
מלארענס ניו-יורק

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו' ויהרגו כל זכר" (לד, כה)

בספרי ברכה (סי' שמ"ט) משל דשמעון ולוי לה"ד לשנים שלוו מן המלך א' פרע למלך וחזר והלוה את המלך וא' לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה כך שמעון ולוי שניהם לוו בשכם כענין שנא' ויקחו שני בני יעקב וגו' לוי פרע מה שלוה במדבר שנא' ויעמוד וגו' ויאספו אליו כל בני לוי וחזר והלוה את המקום בשטים שנא' פנחס בן אלעזר וגו' בקנאו וגו' שמעון לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה שנא' ושם איש ישראל וגו' נשיא בית אב לשמעוני. וצריך טעם מה באמת גרם לשמעון שיצא ממנו זמרי אחר שהוא קינא על הזנות כמו לוי. ואפשר משום דאיתא בס' הישר ששמעון לקח א' מבנות שכם ששבו והיא בונה הכנענית והולידה את שאול ולפי ששמעון נהנה בדיעבד מהמעשה שנעשה שע"י זה לקח אשה משם לכן גרם שיצא מזה זמרי בן סלוא שהוא שאל בן הכנענית כמ"ש בסנהדרין פ"ב ב' משא"כ לוי שלא נהנה כלל מזה.

"עכרתם אותי להבאישיני" (לד, ל)

צ"ב למה כעס יעקב על שמעון ולוי והרי הוא עצמו ולוי והרי הוא עצמו הי' בעצה שימולו ומה הי' דעתו וכי הסכים שאחר המילה יתן לו את דינה. וי"ל דדעתו הי' בכל אופן להוציא ממנו את דינה שהי' מחזיק בה ולא נותן לה לזוז מביתו ולכן חשב או שבני עירו לא יחפצו להימול כמ"ש הרמב"ן ואז יהי' מוכרח להחזירה ואם יחפצו להימול אז יבואו בהיותם כואבים שלא יוכלו להתנגד ויקחו את דינה בכח ויצאו משם אבל לא להרוג את כל העיר. ובאמת לא היו אנשי העיר מסכימים להמול דשכם נסיב ומבגאי גזיר אלא שחמור ובנו פיתום בממון שהבטיחום שאחר שיהיו מחותנים אתם וישתקעו שם ולא יוכלו ללכת למקום אחר כבר ישתדלו להוציא מהם את כל ממונם ע"י תחבולות שונות ויחולק לכל העיר כמ"ש מקניהם וקנינם הלא לנו הם וגו'. מאמר"ר שליט"א (זצוק"ל).

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"עולם הזה ועולם הבא"

השבוע כשזכיתי באחד הימים להתפלל עם רבינו תפילת מעריב במנין שבביתו, עברו הקהל אחרי התפילה להתברך. אחד מהם, י"ד כבן שש או שבע שהגיע מחוץ לעיר, הושיט את ידו לברכה, רבינו הבחין בו ושאל אותו: מה אתה לומד?

בראשית. השיב הילד.

'האם תדע באיזה אות מתחיל חומש בראשית? שאל אותו רבינו.

כן, באות ב'. השיב הילד.

מדוע קבעה התורה את האות הראשונה לאות ב' ? מה טעם יש לזה ? כך שואל אותו רבינו שליט"א.

הילד, הסמיק מבושה, לא פילל ולא מילל לעבור מבחן. מה גם שאפילו המבוגרים שבחדר לא בדיוק ידעו למה מתכוין רבינו.

ואז אומר לו רבינו: אני אגיד לך. אות ב' הוא שתיים. ויש כאן רמז על שני העולמות שברא הקב"ה לבני אדם, עולם הזה ועולם הבא. צריכים להתנהג טוב ואז זוכים בשניהם (ראה גם בבראשית רבה א' ד').

ואנו השומעים עמדתו בפליאה והתרגשנו כיצד יכול רבינו להכניס מושגי התרוממות לילד כה צעיר, ובדאי הדברים ילזו אותו ואותו לזכור להתעלות תמיד.

* * *

"זהן קל כביר לא ימאס תפילת רבים"

השבוע צעק כל העולם היהודי וזעק בתחנונים אל ה' בתפילה ותחינה לרפואתו השלימה של רשכבה"ג מרן רבי אהרן יהודה ליב בן גיטל פיגא שליט"א, שביום רביעי האחרון היה מאוד לא טוב, ובחסדי ה"ת התקבלו התפילות ושומע כל תפילה קיבל שוועתנו וב"ה יצא מכלל הסכנה הגדולה בה היה.

קודם עצרת התפילה הגדולה שהתקיימה בבית מדרשו של רבנו "לדרמן" ועל פי הוראתו, ביום רביעי האחרון עלה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א אל רבינו, וסיפר כי הגיע במיוחד כדי להשתתף בעצרת התפילה לרפואת מרן הגרא"ש, ושאל ברוב ענוותנותו "במה סבור מרן שליט"א כי עלי להתחזק". רבינו שליט"א השיב כי יש להתחזק בהרכבת התורה, ואכן מרן הגרי"ג השיב כי ישתדל להרבות בזה למעלה מכוחותיו בעז"ה.

לא רבים יודעים, אך באותם ימים הגיעו אל ביתו של רבינו שליט"א מכל רחבי העולם שאלות על חיזוקים שונים, כמה זמן להתפלל ואיפה. באותו יום התבטא רבינו 'הוא יצא מזה' ! והוסיף את דברי המדרש אותו רגיל להזכיר בנוגע למרן הגרא"ש, כי הקב"ה מוסיף לצדיקים שנות חיים ואפילו אם נגזר ה"ו, אצל הצדיקים הקב"ה מוסיף.

ואי"ה חזון למועד ונאריך בהוראות רבינו ובחיזוקים שהורה לכלל הציבור. אבינו מלכנו, קיים בנו חכמי ישראל ונשמע ונתבשר בשורת טובות.

עלי הדף

בלאו דלא יזח החושן

מתני' מכות דף כ"א ב' יש חורש תלם א' וחייב עליו משום שמונה לאוין ובגמ' דכ"ב א' מתקיף לה אביי וליחשוב נמי המזיח החושן מעל האפוד וכו'. והנה דעת הסמ"ג (ל"ת רצ"ט) והחינוך (מצוה ק') דדוקא בשעת עבודה חייב והמנ"ח תמה ע"ז מסוגיין דמק' ולחשוב נמי המזיח וכו' והיינו שע"י חרישתו הזיח במחרשה החושן מעל האפוד ואיך יתכן שחרש ע"י הכהן בשעת עבודה ו"ל דבשעת עבודה אין כוונתו ממש כשעובד אלא כשלבשן והולך לעבוד עבודה וכ"כ התוס' (בעה"ת השלם שמות כ"ח כ"ח ס' ד') והיראים (מצוה ש"ז) דדוקא כשלבוש זה יתכן כשלבשן לעבודה ה"ל חורש שם בחצר ופגע בחושן, ומש"כ הר"מ פ"ט מכה"מ ה"י וכל המזיח חושן מעל האפוד ומפרק חיבורן דרך קלקול לוקה י"ל שאין כוונתו דוקא שנתכוין לקלקלו אלא משום שהפריע לו בעבודתו פגע בו ולא חש שיתקלקל ורק לאפוקי שדרך תיקון אין חייב וצ"ע. ועי' בריטב"א כאן שכ' כגון שלבוש בחושן וחרש בו וכל שעה שאין מחזירו עובר בלאו וצ"ע דלאו שאין בו מעשה הוא ואיך לוקה. (דרך חכמה פ"ט מכה"מ ה"י ביה"ל ד"ה והמזיח)

שו"ת מעניני הפרשה

- ש. בתחילת פרשת וישלח (בראשית לב' ד') מצינו שיעקב אבינו שולח לעשו מלאכים ממש, וכי חסר לו שליחים, וכי חשב שזה הדבר היחידי שיכול להשפיע על עשו.
- ת. נתיירא שיהרגם.
- ש. רש"י בפרשת וישלח (בראשית לב' ח') מביא שיעקב אבינו התקין עצמו לג' דברים, דורון, תפלה, מלחמה. לכאורה מדוע רש"י סידר את הדברים לא כפי שנכתב בתורה, מלחמה, תפלה, דורון.
- ת. כחלק ההשתדלות, ואם לא מועיל יש להתפלל תחלה ואח"כ מלחמה.
- ש. בפרשת וישלח כתוב (בראשית לב' יא') "כי במקלי עברתי את הירדן הזה וגו'". רש"י מביא בשם מדרש אגדה שנתן מקלו בירדן ונקבע הירדן. לכאורה קשה, הרי המקור שאסור ליהנות ממעשה נסים, זה יעקב אבינו, א"כ איך יעקב עושה נס לעבור את הירדן ונהנה מכך, הרי הוא אוחז שאסור להנות ממעשה נסים.
- ת. הוא לא עשה לשם נס אלא הלך לדרכו.
- ש. בפרשת וישלח כתוב (בראשית לד' א') "ותצא דינה בת לאה וגו'". אומר רש"י "על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה שנאמר ותצא לאה לקראתו". האם התורה באה כאן לדבר בגנות לאה אמנו.
- ת. ללמדך כמה צריך לזהר.
- ש. עוד צ"ב, לאה שיצאה מדובר לדבר טוב, לזכות להידבק ביעקב אבינו לזכות לעוד שבט, א"כ מה התביעה והשייכות בין יציאת דינה ליציאת לאה.
- ת. לא לרוץ.
- ש. עוד צ"ע, ידוע בחז"ל בילקוט שמעוני ועוד, שלא לפני הנשואין עם יעקב כששמעה על גורלה ליפול ביד עשו, יצאה כל יום לפרשת דרכים לברר מעשי, וע"ז התפללה בבכיות לא ליפול בידי עשו. ולכאורה אם מחפשים להוכיח שגם לאה יצאה מהבית, מדוע הוכיחו דוקא מהמעשה שלא יצאה לקבל את יעקב, היו צריכים להוכיח מדברי חז"ל שלא יצאה כל יום לפרשת דרכים, ששם יותר רואים את היציאה של לאה.
- ת. שם יצאה למצוה.

(קונטרס עזרת אליעזר)

מכתבי הקוראים:

שלום עליכם,

אמש לאחר תפילת מעריב השיב לי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א תשובה מיוחדת ומרעישת עולמות! ואשתף אתכם: שאלתי למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: בזוהר הקדוש (תולדות דף קלז). איתא שהצדיקים בתפילתם פותחים את הצינור העליון, ואז אפילו אותם שאינם כדאים להענות - נענים. וכתב החתם סופר (או"ח סימן ק"ב סע' א') שהטעם שעמדה חנה להתפלל בתוך ד' אמותיו של עלי כה"ג היה משום ש"עשתה כן מפני שזה סגולה נפלאה להתפלל בצד הצדיק".

נשאלתי מ"ראובן" שסובל מייסורים רבים ורוצה שתפילתו תעשה פרי, היכן יעדיף להתפלל. האם בצבור גדול ולקיים ברוב עם הדרת מלך (מעלה הנזכרת בש"ס), או שיכול להתפלל עם הצדיק גדול הדור במנין מצומצם, ולזכות למה דאיתא בזוהר הנ"ל ולסגולה הנפלאה שהזכיר החת"ס.

האי מיניה עדיף?

וענה לי מרן שליט"א: להתפלל עם הצדיק!

בשורות טובות וכט"ס

ידידו עוז,
אהרן פסין

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק